

Finansman Gider Kısıtlaması: Vergi Disiplini mi, Matrah Yanılsaması mı?

Finansman gider kısıtlaması, mali disiplinin sağlanması amacıyla getirildi, fakat uygulama sürecinde mükellefleri teknik belirsizliklerle baş başa bıraktı. Kısıtlamanın dayanağı, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 11/1-i maddesi. Bu maddeyle, işletmelerin özkaynaklarını aşan borçlanmaları nedeniyle katlandıkları finansman giderlerinin bir kısmının kurum kazancından indirilemeyeceği hükme bağlandı. Amaç netti, borçla büyüyen şirketleri özkaynak kullanımına yönlendirmek.

Ne var ki, uygulamada işin rengi değişti. Özellikle kur farkı ve faiz ayrımı noktasında idare ile mükellef arasında derin bir yorum farkı oluştu. Kur farkı bir gider midir, yoksa dönem sonu değerlendirme farkı mı? Tartışma burada düğümlendi. Hazine ve Maliye Bakanlığı yayımladığı tebliğ ve özalgelerde kur farklarını da kısıtlamaya tabi tutarken, birçok uygulamacı bu yaklaşımın hem VUK'un mukayyet değer ilkesine hem de gerçek kazanç tespitine aykırı olduğunu savundu. Bende farklı düşünmüyorum.

Değerleme farkı esas itibarıyla dönemin sonunda yapılan bir düzeltme olup, işletmenin finansman maliyetini değil, parasal kalemlerin değer değişimini yansıtır. Bu yönüyle, kur farkının doğrudan "gider" kavramı altında finansman gideri gibi ele alınması tartışmalıdır. Yani, mevzuat kısıtlamayı tanımlarken teknik olarak eksik bir alan bıraktı, tebliğ bu boşluğu doldurmak isterken sınırlarını zorladı.

Bir diğer sorun, kısıtlamanın "kümülatif" etkisi. Finansman gideri kısıtlaması, vergilemede dönemsellik ilkesine aykırı biçimde, geçmiş yıl zararıyla birleştiğinde vergi matrahını

yapay biçimde şişiriyor. Bu durum özellikle yüksek enflasyon dönemlerinde, borçlanan işletmelerin finansal tablolarını gerçeğinden saptırıyor.

Finansman gider kısıtlamasının sahadaki etkisi, özellikle çok borçlanan şirketler ve kur riski yüksek sektörlerde net biçimde görülüyor. Örneğin, döviz kredisi kullanan bir şirketin yıl sonunda oluşan kur farkı giderleri, KVK 11/1-i kapsamında kısıtlamaya tabi tutuluyor. İdare, bu farkları finansman gideri olarak değerlendirirken, mükellef çoğunlukla değerlendirme hükümlerine dayanarak bu farkın değerlendirme niteliğinde olduğunu ve KVK 11/1-i kapsamında olmadığını savunuyor.

Benzer şekilde, faiz giderlerinin özkaynak sınırını aşan kısmı da indirilemeyince, kurumlar vergisi matrahında ciddi artışlar oluşabiliyor. Bu durum, özellikle bilanço büyüklüğüne göre borçlanan orta ölçekli şirketlerde likidite yönetimini zorlaştırıyor. Mükellefler, kısıtlama nedeniyle öngörmedikleri vergi yükleriyle karşı karşıya kalıyor ve çoğu zaman geçici vergi veya stopaj hesaplamalarında düzeltme yapmak zorunda kalıyor.

Burada kritik nokta, mevzuatın tek tip uygulama dayatması ile sahadaki finansal gerçekler arasındaki makas. Kur farkı ve faiz ayrımı konusunda idare ile mükellef arasındaki yorum farkı, sadece vergi yükünü değil, mali tabloların güvenilirliğini de etkiliyor. Haliyle, bu kısıtlama işletmelerin finansman kararlarını doğrudan şekillendiriyor; kimin ne kadar borçlanacağı, hangi döviz türünü tercih edeceği gibi stratejik kararlar, vergisel kısıtlamalara göre yeniden düzenlenmek zorunda kalıyor.

Finansman gider kısıtlaması bir yandan mali disiplin sağlarken, diğer yandan matrah ile ekonomik gerçeklik arasındaki farkın sürekli büyümesine yol açıyor. Bu nedenle, sahadan gelen geri bildirimler ve tebliğ yorumları, mevzuatın yeniden gözden geçirilmesi gerektiğine işaret ediyor.

Sonuç olarak ; Finansman gider kısıtlaması, mali disiplinin sağlanması ve gelir artırıcı etkisi açısından önemli bir araç. Ancak uygulamada ortaya çıkan yorum farkları ve kümülatif etkiler, işletmelerin gerçek ekonomik durumunu vergi matrahına tam olarak yansıtamıyor. Bu nedenle mevzuatın açıklığa kavuşturulması ve uygulamada idare ile mükellef arasındaki uyumun artırılması elzem gibi görünüyor.